

Memo Grip op Wmo

Bij de jaarstukken over 2019 is duidelijk geworden dat het Wmo-budget met €1,6 miljoen is overschreden. In dit memo wordt ingegaan op de landelijke en lokale ontwikkelingen om de overschrijding te duiden en te verklaren. Ook wordt verkend welke invloed de huidige Corona-situatie op de Wmo kan hebben. Tevens wordt ingegaan op de uitgangspunten die bij de aanbesteding van de lokale Wmo-producten zijn aangehouden en waaraan zorgaanbieders zich hebben geconformeerd. In het tweede deel van deze memo gaan we in op mogelijke maatregelen om de tekorten in de Wmo te verminderen. Het doel is hiermee meer grip te krijgen op de kostenontwikkeling in de Wmo. We onderscheiden de volgende categorieën:

1. Maatregelen gericht op een kostenbewuste uitvoering;
2. Beleidsmatige maatregelen die op de kortere termijn leiden tot het terugdringen van het tekort;
3. Maatregelen gericht op transformatie.

Wij merken op dat een deel van de voorgestelde maatregelen het tekort op de Wmo kunnen terugdringen op de korte termijn, maar op de lange termijn is er de noodzaak om de zorg anders te organiseren en invulling te geven aan de transformatie van het Sociaal domein. Door hier op in te zetten verwachten we dat de zorgbudgetten in de toekomst beter beheersbaar en meer in balans zullen zijn. Dit betekent investeren in de transformatie, waarbij preventief, collectief en samen met inwoners als uitgangspunten centraal staan, maar waarvoor ook het adagium geldt dat de lasten voor de baten uitgaan.

Tot slot wordt het beter monitoren van het Sociaal domein een belangrijk middel om zicht te krijgen op de ontwikkelingen in het domein en waar nodig, op tijd, bij te sturen.

1. Achtergrondinformatie

Landelijke ontwikkelingen

In de afgelopen jaren is er binnen de Wmo veel veranderd, waarbij de verschuiving van de AWBZ-taken per 2015 de grootste verandering is. Hiermee zijn de zorgzwaarte en complexiteit van Wmo-cliënten veranderd. Zoals ook in de jaarstukken van 2019 is gemeld, heeft dit nadelige effecten op het Wmo-budget.

Daarnaast is vanuit het Rijk ingezet op het langer thuis wonen van ouderen om de zorgkosten in de toekomst beheersbaar te houden. Daardoor is de tendens zichtbaar dat ouderen langer zelfstandig thuis blijven wonen en aldaar de benodigde zorg en ondersteuning ontvangen. De vraag naar Wmo-ondersteuning wordt door de extramuralisering groter, hierbij valt te denken aan woningaanpassingen, hulpmiddelen, huishoudelijke hulp en Wmo-vervoer.

De Wmo-populatie wordt ingewikkelder en er is sprake van een strengere toegang tot de intramurale zorg. Hierdoor worden inwoners minder snel opgenomen in een woonvorm en maken meer cliënten gebruik van individuele begeleiding die vanuit de Wmo bekostigd wordt. Deze ontwikkeling zal ook steeds meer zichtbaar worden bij Beschermd Wonen.

Doordat de toegang tot de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de Wet langdurige zorg (Wlz) een ingewikkeld en langdurig traject is, zijn er cliënten die langer ondersteuning vanuit de Wmo ontvangen dan op basis van hun problematiek wenselijk is of hier eigenlijk helemaal niet voor in aanmerking zouden moeten komen.

Een andere landelijke ontwikkeling is dat sinds januari 2019 het abonnementstarief is ingevoerd. Hierdoor is de eigen bijdrage voor Wmo-cliënten niet langer inkomensafhankelijk, maar landelijk vastgesteld op €17,50 per 4 weken (en per 1 januari 2020 op €19,00 per maand ongeacht het aantal voorzieningen). Dit heeft ervoor gezorgd dat het aantal inwoners dat een Wmo-voorziening heeft aangevraagd in 2019 flink is gestegen. Daar tegenover staat dat de inkomsten voor de gemeente vanuit de eigen bijdrage juist gedaald zijn.

Lokale ontwikkelingen

In Weststellingwerf is demografisch gezien sprake van zogenoemde dubbele vergrijzing. Dit betekent dat het aantal 65-plussers toeneemt en binnen die groep ook het aantal 80-plussers toeneemt. Inwoners worden ouder en wonen langer thuis. Dit zorgt voor een steeds verder toenemende vraag naar ondersteuning vanuit de Wmo.

Daarnaast zien we dat zich binnen onze gemeente veel zorgaanbieders vestigen. Zij trekken cliënten uit de doelgroep aan, ook van buiten de gemeente. Wanneer de extramurale ondersteuning door de zorgaanbieder passend is bij de cliënt of wanneer het ouderen betreft waar deze ondersteuning op den duur omgezet kan worden naar intramurale zorg, dan kan dit alvast tot een verhuizing naar onze gemeente leiden.

De gemeente Weststellingwerf is betrokken bij de Regiodeal Zuidoost Friesland waarin we gaan werken aan het verbeteren van de brede welvaart in Zuidoost Friesland.

Binnen de programmalijn Vitale kernen beschrijft de Regiodeal dat de brede welvaart wordt bedreigd door vraagstukken die aansluiten bij een deel van de oorzaken van de tekorten op de Wmo.

“De vergrijzing is sterker dan in de rest van Friesland en Nederland. In 2040 is 30,3% ouder dan 65 jaar en 16,5% ouder dan 75 jaar. Bevolkingsdaling, dubbele vergrijzing en ontgroening hebben tot gevolg dat voorzieningen -zoals winkels, scholen en huisartspraktijken- onder druk komen te staan, ontmoetingsplaatsen schaarser worden, de sociale cohesie daalt, er meer kans is op eenzaamheid, er meer behoefte ontstaat aan (mantel)zorg, woningbehoeften veranderen, de beroepsbevolking krimpt, enzovoort. Meer huishoudens dan landelijk ontvangen hulp uit de Jeugdwet, Participatiewet of Wmo. Niettemin zijn mensen enorm betrokken bij elkaar en is er een rijk cultureel- en verenigingsleven.”

We kijken met belangstelling naar de mogelijkheden die de Regiodeal gaat bieden aan de regio Zuidoost om de brede welvaart te verbeteren en de uitdagingen die we kennen, die raken aan de vragen in het Sociaal domein, aan te pakken.

Daarnaast zetten we in op het project “Bestemming Wolvega”. Het project richt zich op het versterken van de sociale structuren in Wolvega. Samen met inwoners werken we aan Wolvega. Hierbij staan de uitgangspunten van de transformatie sociaal domein centraal – Preventie, Collectief en Samen met inwoners. Ook voor dit project kijken we naar de mogelijkheden die de Regiodeal Zuidoost Friesland ons kan brengen binnen de programmalijn Vitale kernen.

We gaan ervan uit dat de projecten die voortkomen uit de Regiodeal gaan bijdragen aan de transformatie van het Sociaal domein en daarmee het beter beheersbaar maken van onder andere het budget Wmo.

Ontwikkelingen m.b.t. het Corona-virus

Het Corona-virus heeft ook zijn weerslag op de Wmo. Vlechtwerkers leggen in de lockdownperiode geen huisbezoeken af. Hierdoor is het moeilijker een passende indicatie af te geven en in het geval een herindicatie voor Beschermd Wonen nodig is, wordt deze ambtshalve verlengd. Dit kan leiden tot een stagnerende afname van het regionale tekort.

De Wmo-populatie bestaat uit kwetsbare inwoners, die vaker gevoelig zijn voor het virus. Dat zal naar verwachting leiden tot een toename van het aantal Wmo-aanvragen. Ook neemt de zorgzwaarte van de inwoners die getroffen zijn door deze ziekte, naar verwachting.

Wmo-maatwerkproducten sinds 1 januari 2020

Ter voorbereiding op de aanbesteding voor de Wmo-maatwerkproducten is een uitgangspuntennotitie geschreven (zie volledige notitie: <https://www.ooststellingwerf.nl/uitgangspuntennotitie-inkoop-wmo-2020-owo>). Hierbij is nadrukkelijk aandacht besteed aan het doorontwikkelen en vernieuwen van de maatwerkproducten, met als doel de ondersteuning aan cliënten efficiënter en effectiever te maken. De uitgangspunten waarmee dit beoogd wordt, en waaraan de gecontracteerde aanbieders zich geconformeerd hebben zijn:

1. Versterking van het sociaal netwerk en optimalisering en facilitering van de inzet van vrijwilligers en/of mantelzorgers.
2. Ondersteuning dichtbij en met lokale aanbieders en de inwoners organiseren.
3. Beweging naar lichtere vormen van ondersteuning.
4. Efficiënte en effectieve samenwerking (bijv. met andere zorgaanbieders, mantelzorgers, sociale basis, verenigingsleven, etc.).
5. Minder administratie en minder bureaucratie, door algemene (indicatievrije) voorzieningen op te zetten.
6. Inzet van technologie en domotica.
7. Optimaal resultaat met de beschikbare middelen, waarbij gekeken wordt naar andere vormen van financiering die stimuleren tot innovatie en doorontwikkeling.

Naast het aanhouden en uitdragen van bovenstaande uitgangspunten zijn ook de maatwerkproducten sinds 1 januari jl. anders vormgegeven. Per productcategorie wordt hieronder de wijziging geschetst:

- Huishoudelijke hulp: voorheen waren er respectievelijk 4 en 3 vormen van HH, dit is teruggebracht naar 1 variant. Cao-wijzigingen hebben ertoe geleid dat aan alle medewerkers van HH-aanbieders dezelfde eisen gesteld kunnen worden en zij daar ook naar beloofd worden.
- Individuele begeleiding: voor individuele begeleiding zijn er twee varianten: basis en plus. Voor individuele begeleiding plus zijn specifieke gedragskenmerken omschreven, enkel wanneer de cliënt hieraan voldoet is er sprake van (duurdere) plus-variant.
- Kortdurend verblijf: voor kortdurend verblijf/respijtzorg bestond voorheen uit drie varianten, dit is teruggebracht naar één variant. Het ontlasten van de mantelzorger is hierbij het uitgangspunt. Het tarief dat is aangehouden ligt tussen de voormalig lichte en gemiddelde varianten in.

- Dagbesteding: Voorheen was er sprake van 3 typen dagbesteding: licht, middel en zwaar. Binnen de nieuwe contracten is ingezet op 4 typen: dagbesteding basis en dagbesteding plus, waarbij voor de plus-variant specifieke gedragskenmerken zijn omschreven om in aanmerking te kunnen komen. Daarnaast is er de arbeidsmatige dagbesteding, gericht op cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Met dit product wordt invulling aan hun dag gegeven. Ook is er activerende dagbesteding, dit is voor maximaal twee jaren af te geven en heeft als doel door te stromen naar bijv. opleiding, vrijwilligers-, betaald- of beschut werk.

Ook is het aantal zorgaanbieders in OWO-verband teruggebracht van ruim 300 naar 120 aanbieders. Hiermee wordt het voor de gebiedsteams overzichtelijker en voor de cliënt duidelijker welke mogelijkheden er zijn. Het lokale aspect is hierbij in acht genomen, waarbij we voor dagbesteding enkel aanbieders uit de nabije omgeving hebben toegelaten tot het contract.

Daarnaast is het voor nieuwe aanbieders gedurende de contractperiode enkel mogelijk een contract met de OWO-gemeenten af te sluiten, indien er sprake is van onderscheidend aanbod dat nog niet aanwezig is. Hiermee wordt getracht te voorkomen dat het aantal zorgaanbieders buitensporig stijgt en dat zich onwenselijk veel aanbieders vestigen in de OWO-gemeenten.

2. Maatregelen

Hieronder volgt een overzicht van de voorgestelde maatregelen, ingedeeld volgens de eerder benoemde categorieën. In de bijlage bevindt zich een uitwerking van de maatregelen.

1: maatregelen gericht op een kostenbewuste uitvoering		
omschrijving	kosten	opbrengsten
Het uitnuttingspercentage van zorgaanbieders controleren en teveel gedeclareerde uren terugvorderen	Wordt onderzocht	Wordt onderzocht
Het inzetten van een Wmo-inkoopondersteuner en het hanteren van een 4-ogen principe	€ 65.000	Wordt onderzocht
Bijscholen van vlechtwerkers op de wettelijke kaders (Wmo, Wlz, Zvw)	Wordt onderzocht	Wordt onderzocht
Bijscholen van vlechtwerkers op gesprekstechnieken met zorgaanbieders	Wordt onderzocht	Wordt onderzocht
Het opzetten van een monitoringssysteem voor het sociaal domein	Wordt onderzocht	Wordt onderzocht
2: beleidsmaatregelen die op de kortere termijn leiden tot het terugdringen van het tekort		
Omschrijving	Kosten	Opbrengsten
Huishoudelijke hulp: het invoeren van een normenkader, met als doel de gemiddelde indicatiehoogte van 3,2 naar 2,1 uren per week terug te brengen	Wordt onderzocht	€ 800.000
Huishoudelijke hulp: Gedurende de vakantieperiode (4 weken per jaar) en kortdurende ziekte van de hulp geen vervanging bieden, tenzij de cliëntsituatie dat niet toelaat.	N.v.t.	€ 75.000
Huishoudelijke hulp: bestaande indicaties samenvoegen en inzetten van domotica	€ 10.000	€ 40.000 - € 75.000
Vervoer: Invoeren starttarief van €1,50	n.v.t.	€ 24.750

Vervoer: alternatieve vervoersvormen opzetten en stimuleren	Wordt onderzocht	Wordt onderzocht
Vervoer: Vernieuwen en aanscherpen tariefafspraken met vervoerder	Wordt onderzocht	Wordt onderzocht
Het ontwikkelen van een monitor voor het Sociaal domein	Wordt onderzocht	Wordt onderzocht
Onderzoeken wat mogelijkheden zijn m.b.t. bestemmingsplannen en nieuwe zorgaanbieders	N.v.t.	Wordt onderzocht
3: maatregelen gericht op transformatie		
omschrijving	kosten	Opbrengsten
Inzetten op het versterken van de sociale basis en het versterken van het voorliggend veld	Wordt onderzocht	Wordt onderzocht
Het opzetten van algemene voorzieningen en indicatievrije dagbesteding	Wordt onderzocht	Wordt onderzocht

Algemene maatregelen

Algemene maatregel 1: Het opzetten van een monitoringssysteem voor het Sociaal Domein			
Effect Met behulp van een goede nulmeting kunnen de effecten van de ingezette maatregelen gevolgd worden en is tussentijdse bijsturing mogelijk.	Interne gevolgen Het opzetten van een monitor kost ambtelijke inzet en capaciteit	Externe gevolgen N.v.t.	Tijdpad De voorbereidingen voor het opzetten van een monitor zijn reeds ingezet. De planning is dat bij de begroting 2020 een monitorings-systeem gereed is.

Algemene maatregel 2: Het uitnuttingspercentage van zorgaanbieders controleren en teveel gedeclareerde uren terugvorderen.			
Effect Wanneer aanbieders 100% of bijna 100% van de indicatie gedeclareerd hebben wordt gecontroleerd of de declaratie kloppend is en eventueel teveel gedeclareerde uren worden teruggevorderd. Cliënten komen in principe geen 52 weken per jaar het aantal geïndiceerde uren bij de zorgaanbieder. Denk aan vakantie, feestdagen, ziekte, enz. Er wordt nog een inschatting gemaakt van de besparing die deze maatregel met zich meebrengt.	Interne gevolgen - Toezichthouder Wmo en contractmanager Wmo controleren aanbieders wanneer het uitnuttingspercentage daar aanleiding toe geeft. Dit kost personele capaciteit. - Indien er onjuiste declaratie geconstateerd wordt, draagt de backoffice zorg voor terugvordering	Externe gevolgen Aanbieders worden aangesproken op onjuist declaratiegedrag en dienen teveel ontvangen middelen terug te storten.	Tijdpad Voorstel is hier zo spoedig mogelijk mee te starten

Algemene maatregel 3: Het inzetten van een Wmo-inkoopondersteuner en het hanteren van een 4-ogen principe			
Effect De inkoopondersteuner: ○ Kijkt naar het aantal cliënten dat meerdere indicatieverlengingen heeft gehad voor individuele begeleiding en onderzoekt of dit passend is bij de situatie; ○ Gaat op zakelijke wijze gesprekken aan met aanbieders indien dit nodig blijkt; ○ Ondersteunt de vlechtwerkers bij ingewikkelde casussen en coacht hen daarin; ○ Kijkt extra scherp naar de indicatiestelling, het kostenbewustzijn en de inzet van het voorliggend veld; ○ Monitort opvallende zaken. Een vier ogen-principe wordt in ieder geval gehanteerd als een indicatie wordt afgegeven voor: ○ Individuele begeleiding basis ○ Individuele begeleiding plus ○ Dagbesteding plus We verwachten op dit moment dat met de inzet van de inkoopondersteuner en het vier ogen-principe de komende twee jaren bespaard kan worden. Doordat er gedragsverandering plaatsvindt bij zorgaanbieders en vlechtwerkers vlakt de besparing op een gegeven moment af.	Interne gevolgen ○ Een inkoopondersteuner wordt ingezet, deze moet geworven worden. De kosten die hiermee gepaard gaan zijn bij een dienstverlenings-overeenkomst van 32 uren per week ongeveer €65.000 per jaar. ○ Bij het vier ogen-principe worden de senior vlechtwerkers en de gedragswetenschapper ingezet.	Externe gevolgen ○ Aanbieders worden aangesproken over hun omgang met verlenging van de indicatie ○ Minder cliënten komen in de zwaardere ondersteuningsvormen ○ Zware ondersteuningsvormen worden minder lang ingezet ○ Gestelde doelen worden sneller behaald.	Tijdpad ○ Een inkoopondersteuner moet geworven worden. De verwachting is dat deze per oktober ingezet kan worden. ○ De structuur voor het vier ogen-principe kan al eerder worden opgezet.

Algemene maatregel 4: Inzetten op het versterken van de sociale basis en het versterken van het voorliggend veld			
Effect - Ontmoeting in de buurt vergroot het sociaal netwerk en verkleint de kans op eenzaamheid en geestelijke problemen waarvoor een Wmo-aanvraag gedaan wordt. - Een betere bekendheid van de voorzieningen en lokale initiatieven in het voorliggend veld bij zowel gebiedsteam als inwoner, zorgen voor een hoger gebruik. - De samenwerking met huisartsen en wijkverpleegkundigen verbeteren vanuit het Regioplan Heerenveen, waardoor wordt eerderesignaleerd.	Interne gevolgen - Het creëren van ontmoetingsplaatsen in de buurt kan door aan te sluiten bij bestemming Wolvega en bestemming Noordwolde - Het beter in beeld brengen van de voorzieningen in het voorliggend veld door hiervan een overzicht te maken. - Een sterkere sociale basis, voorliggend veld en samenwerking tussen organisaties zorgen ervoor dat inwoners ondersteuningsvragen eerder en beter op kunnen vangen op basis van eigen- en samenkracht en dat er minder inzet nodig is van duurdere Wmo-maatwerk voorzieningen.	Externe gevolgen - Inwoners voelen zich gesteund en beter in staat om ondersteuningsvragen zelf en samen op te pakken. - Betere samenwerking tussen organisaties.	Tijdpad Vanuit de afdeling Sociaal Domein en de Sociale Basis vanuit het collectieve vlechtwerk van de gebiedsteams moet gekeken worden hoe we het voorliggend veld verder kunnen versterken.

Algemene maatregel 5: Het opzetten van algemene voorzieningen			
5a: Onderzoeken van mogelijkheden opzetten algemene voorzieningen in het sociaal domein			
Effect o Zicht op verdere mogelijkheden opzetten algemene voorzieningen die kostenbesparend kunnen werken, zoals indicatievrije dagbesteding.	Interne gevolgen - o Het is belangrijk dat interne betrokkenen hier intensief over mee kunnen denken. - o Het opzetten van algemene voorzieningen past bij de Wmo en de collegeopgaven.	Externe gevolgen o Algemene voorzieningen dragen bij aan preventie en versterking van het voorliggend veld.	Tijdpad o Voorstel is hier zo spoedig mogelijk mee te starten en dit sociaal domein breed op te pakken.
5b: Het opzetten van een Odensehuis; een laagdrempelig ontmoetingspunt voor mensen met dementie, mantelzorgers en hun naasten			
Effect - o Een Odensehuis zal naar verwachting minder dementie-ondersteuningsvragen van inwoners bij het gebiedsteam leggen, waardoor het gebiedsteam ontlast wordt qua inzet en kosten. - o De inzet van Wmo maatwerkvoorzieningen, zoals (lichte) dagbesteding, begeleiding en respijtzorg wordt uitgesteld en mogelijk voorkomen. De hoogte van de mogelijke besparing is vooraf echter niet in te schatten. - o Ontlasting van mantelzorgers en meer duurzame inzet mantelzorgers.	Interne gevolgen - o Het gebiedsteam moet goed geïnformeerd worden over het Odensehuis, zodat zo goed mogelijk gebruik gemaakt kan worden van het Odensehuis. - o De kosten op korte termijn gaan voor de baten op langere termijn uit. Er zal er eerst extra geïnvesteerd moeten worden, voordat er op langere termijn financiële voordelen merkbaar zullen zijn die vooraf lastig in te schatten zijn.	Externe gevolgen - o Een Odensehuis draagt bij aan het zo goed en lang mogelijk zelfstandig thuis wonen van mensen met dementie. - o Opnames in verzorgingshuizen kunnen langer uitgesteld worden. - o Goede externe communicatie is belangrijk.	Tijdpad o Besluitvorming laten plaatsvinden voor de zomer, zodat een Odensehuis na de zomer kan worden opgezet.

Huishoudelijke hulp

In 2019 hebben veel inwoners een indicatie gekregen voor huishoudelijke hulp. Dit is een landelijke ontwikkeling sinds de invoering van het abonnementstarief. Ook zijn er gemiddeld meer uren toegekend doordat de ondersteuningsbehoefte van inwoners verandert. Door deze ontwikkelingen zijn de uitgaven hoger. Tegelijk zien we dat de gemiddelde leeftijd van inwoners die een beroep doen op huishoudelijke hulp daalt. Binnen de Huishoudelijke Hulp hebben CAO-ontwikkelingen en de afschaffing van de alfahulp-constructie in 2018 al geleid tot een verhoging van €600.000 in de begroting van 2019. Ondanks deze verhoging hebben de eerder genoemde oorzaken geleid tot een tekort van €407.000 op dit maatwerkproduct.

Huishoudelijke hulp - Maatregel 1: Het invoeren van een normenkader, met als doel de gemiddelde indicatiehoogte van 3,2 naar 2,1 uren per week terug te brengen			
Effect - o Inwoners krijgen minder ondersteuning; - o Deze maatregel levert een forse besparing op, naar verwachting rond €800.000 Varianten: - o De maatregel gefaseerd invoeren, bijvoorbeeld alleen bij nieuwe cliënten en herindicaties. Wanneer wordt uitgegaan van 30 nieuwe cliënten per jaar en 75 herindicaties levert dit een besparing van €100.000 op. - o De maatregel alleen invoeren voor inwoners beneden de 80 jaar en de bestaande indicaties voor inwoners ouder dan 80 jaar in tact laten. Dit zijn ongeveer 300 cliënten.	Interne gevolgen - o Vlechtwerkers moeten geschoold worden, bij voorkeur gezamenlijk met het personeel van de aanbieders zodat eenieder dezelfde uitleg aan de cliënt kan geven. - o Alle 700 cliënten met een indicatie voor huishoudelijke hulp moeten opnieuw geïndiceerd worden, dit kost personele capaciteit van de gebiedsteams	Externe gevolgen o Effect zal voor de inwoner direct voelbaar zijn, doordat de uren in veel gevallen Huishoudelijke hulp terug worden gebracht	Tijdpad o Om inwoners een redelijke overgangstermijn te bieden en vlechtwerkers te scholen, is het voorstel deze maatregel per 1 september 2020 in werking te laten treden.

Huishoudelijke hulp - Maatregel 2: Gedurende de vakantieperiode (4 weken per jaar) en kortdurende ziekte van de hulp geen vervanging bieden, tenzij de cliëntsituatie dat niet toelaat.			
Effect - o Inwoners krijgen gedurende de vakantieperiode en kortdurende ziekte van hun vaste hulp geen vervanging, tenzij dit echt noodzakelijk blijkt te zijn wegens de individuele cliëntsituatie. - o Deze maatregel levert in het geval 50% van de cliënten gedurende 4 weken per jaar geen huishoudelijke hulp ontvangen ruim €75.000 op.	Interne gevolgen o Er moeten afspraken gemaakt worden met de HH-aanbieders over deze maatregel. Zij hebben al aangegeven zich hierin te kunnen vinden, omdat het voor hen lastig blijkt vervanging te regelen gedurende de vakantieperiode.	Externe gevolgen o De inwoner ontvangt geen 52 weken per jaar hulp.	Tijdpad o Voorstel is dit zo spoedig mogelijk in te laten gaan.

Huishoudelijke hulp - Maatregel 3: Bestaande indicaties samenvoegen, door eens per 2 weken 3 uren langs te komen i.p.v. wekelijks 2,1 uren. Door inzet van robotstofzuigers kan de cliënt voor de overige tijd tegemoetgekomen worden. Dit kan enkel wanneer de cliëntsituatie het toelaat.			
Effect - De zorgaanbieders kunnen de inzet van hun personeel effectiever indelen, omdat de hulp een volledig dagdeel bij de cliënt is. Door krapte op de arbeidsmarkt biedt dit voor de aanbieder een oplossing. - Deze maatregel levert, afhankelijk van het aantal cliënten dat dit accepteert, naar verwachting tussen €40.000 en €75.000 op, voor de robotstofzuigers dient een investering te worden gedaan. Hierbij is een range van 5%-10% van de cliënten aangehouden.	Interne gevolgen - Er moet door gebiedsteam en zorgaanbieder gezamenlijk gekeken worden welke cliënten in aanmerking zouden komen voor deze maatregel. Vervolgens wordt een gesprek gevoerd met de cliënt, om te kijken of cliënt deze maatregel acceptabel vindt. - Ter compensatie van de samenvoeging van uren wordt een robotstofzuiger ingezet.	Externe gevolgen Inwoners krijgen eens per 2 weken huishoudelijke hulp, in plaats van wekelijks. Doordat de hulp langer achtereen aanwezig is, kan er effectiever gewerkt worden.	Tijdpad Om inwoners een redelijke overgangstermijn te bieden en vlechtwerkers te scholen, is het voorstel deze maatregel per 1 september 2020 in werking te laten treden.

Individuele begeleiding

In 2019 heeft met name op het gebied van begeleiding een enorme overschrijding plaatsgevonden. De budgetten voor individuele begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf zijn aan elkaar gekoppeld. In de toename van het aantal cliënten is echter zichtbaar dat de overschrijding vooral binnen individuele begeleiding veroorzaakt wordt. Sinds 2017 is al een toename van het aantal cliënten zichtbaar, dezelfde lijn wordt in 2018 en 2019 voortgezet. Dit geldt voor zowel de basis- als de specialistische variant. In het aantal geïndiceerde uren zien we een lichte afname, dat is positief.

In Weststellingwerf zien we dat de groep die gebruik maakt van individuele begeleiding groot is. Dit heeft veelal te maken met de een laag opleidingsniveau, laag inkomen, minder sociale vaardigheden en de aard en de problematiek die de mensen ervaren. Daarnaast is de toegang tot de intramurale zorg steeds moeilijker en is het de bedoeling dat inwoners met psychische problematiek langer in de eigen wijk blijven wonen en dus ook langer gebruik blijven maken van de Wmo. Zorgaanbieders zetten in op deze ontwikkelingen en de grote doelgroep voor dit product in Weststellingwerf, zij vestigen zich steeds vaker in onze gemeente. Wanneer het bestemmingsplan voldoet, kunnen we daar als gemeente enkel ontmoedigingsbeleid op voeren. Sinds de nieuwe contractperiode in de lokale Wmo is er niet langer meer een Open House-constructie, waardoor aanbieders enkel gedurende de contractperiode nog een contract kunnen krijgen wanneer er sprake is van onderscheidend aanbod. Voor Beschermd Wonen geldt dat een contract met SDF voldoende is.

Voor inwoners is het financieel gezien interessanter om ondersteuning vanuit de Wmo te krijgen, omdat de eigen bijdrage niet inkomensafhankelijk is, dit is bij de Wlz wel het geval.

Ook is duidelijk dat aanbieders inzetten op de specialistische variant en daarover "in onderhandeling" gaan met de vlechtwerkers. Voor hen is het moeilijk op casusniveau hierover gesprekken te voeren met de zorgaanbieders. De nieuwe productomschrijvingen hebben naar verwachting als effect dat er meer cliënten basisondersteuning ontvangen en minder gebruik wordt gemaakt van de plusvariant.

Individuele begeleiding - Maatregel 1: Bijscholen van vlechtwerkers op de wettelijke kaders (Wmo, Wlz, Zvw)			
Effect ○ Cliënten die behandeling vanuit de GGZ behoren te krijgen, of onder de Wlz kunnen vallen behoeven niet langer vanuit de Wmo bekostigd te worden. ○ Ervan uitgaande dat 2%-5% van de cliënten over kan naar één van de andere wetten levert deze maatregel eenmalig tussen €100.000 - €250.000 op (uitgaande van gemiddelden)	Interne gevolgen ○ Scholing op de wettelijke kaders ○ Check op de Wlz bij de huidige Wmo-cliënten ○ Check op de Zvw bij de huidige Wmo-cliënten ○ Check op Wlz en Zvw bij nieuwe Wmo-cliënten ○ Het uitvoeren van bovenstaande checks kost personele inzet	Externe gevolgen ○ De eigen bijdrage voor inwoners kan wijzigen ○ Inwoners dienen een aanvraag te doen bij de Wlz of Zvw, dit kan een verandering van zorgaanbieder of ondersteuningsvorm met zich meebrengen	Tijdpad ○ Voorstel is dit zo spoedig mogelijk in te laten gaan.

Individuele begeleiding – Maatregel 2: Bijscholen van vlechtwerkers op gesprekstechnieken met zorgaanbieders			
Effect ○ Zorgaanbieders zijn vaak zakelijker ingesteld dan vlechtwerkers. Wanneer de vlechtwerkers gesprekken beter kunnen voeren, kan dit tot andere indicaties leiden. ○ Financieel effect is moeilijk in te schatten.	Interne gevolgen ○ Scholing op gesprekstechnieken	Externe gevolgen ○ Aanbieders bereiden de gesprekken met het gebiedsteam vaak al voor met de cliënt, hiermee worden richting cliënt verwachtingen geschept.	Tijdpad ○ Voorstel is dit zo spoedig mogelijk in te laten gaan.

Individuele begeleiding – Maatregel 3: Onderzoeken wat mogelijkheden zijn m.b.t. bestemmingsplannen en nieuwe zorgaanbieders			
Effect ○ We zien dat Weststellingwerf voor zorgaanbieders een aantrekkelijke gemeente is, vanwege de geografische ligging, de lokale samenleving en het bestaande zorglandschap. Wanneer aanbieders zich minder gemakkelijk in Weststellingwerf kunnen vestigen, trekken zij ook minder cliënten aan. De juridische haalbaarheid van deze maatregel moet nog onderzocht worden, hier wordt de komende periode op teruggekomen. ○ Afstemming met SDF over de toetreding van aanbieders voor Beschermd Wonen bij het huidige contract en de nieuwe inkoop. Indien aanbieders een contract hebben met SDF voor dit product, staat het hen vrij zich uit te breiden in (andere) gemeenten, indien het bestemmingsplan dit toelaat. Er zijn geen afspraken over het maximale aantal Beschermd Wonen-plaatsen van een aanbieder.	Interne gevolgen ○ Mogelijke wijziging van beleid t.a.v. bestemmingsplannen, de juridische haalbaarheid van deze maatregel moet verder onderzocht worden. ○ Gesprekken voeren met SDF over de inhoud van de regionale Beschermd Wonen contracten met zorgaanbieders.	Externe gevolgen ○ Aanbieders kunnen zich minder goed vestigen in Weststellingwerf ○ Aanbieders zorgen voor werkgelegenheid, dit zal verminderen indien aanbieders zich minder gemakkelijk kunnen vestigen in de gemeente. ○ Het zorglandschap van de gemeente stabiliseert.	Tijdpad ○ Afhankelijk van de haalbaarheid

Collectief Wmo-Vervoer

Het collectieve Wmo-vervoer zorgt ervoor dat inwoners zich langer zelfstandig kunnen redden. Een vervoersindicatie maakt het mogelijk dat zij zich van A naar B kunnen bewegen, een boodschap kunnen doen en kunnen deelnemen aan sociale activiteiten. Het vervoer is voor veel Wmo-cliënten erg belangrijk. We zien dan ook dat er in de afgelopen jaren een toename van 10% is in het aantal cliënten, in 2017 waren dit er zo'n 650 en in 2019 reisden 725 inwoners via het Wmo-vervoer. De gemiddelde leeftijd is daarbij gedaald van respectievelijk 74 jaar naar 72 jaar. De kosten zijn met 80% toegenomen, waardoor een overschrijding heeft plaatsgevonden van €160.000 op het begrote bedrag van €200.000. Echter, wanneer gekeken wordt naar omliggende gemeenten is de eigen bijdrage van de cliënt met €0,20 cent per kilometer in Weststellingwerf relatief laag en het tarief dat aan de vervoerder betaald wordt is relatief hoog. Om de kosten voor het Wmo-vervoer beheersbaar te houden, worden maatregelen voorgesteld.

Vervoer – Maatregel 1: Invoeren van een starttarief van €1,50			
Effect ○ In 2019 zijn ongeveer 16.500 ritten gemaakt, wanneer hiervoor een starttarief van €1,50 betaald wordt dan levert dit € 24.750 per jaar aan inkomsten op. ○ Inwoners zullen minder gaan reizen, waardoor de kosten zullen dalen	Interne gevolgen ○ De administratie moet ingericht worden op het innen van een starttarief	Externe gevolgen ○ Het Wmo-vervoer wordt duurder voor cliënten. Bovenop de eigen ritbijdrage van €0,20 per kilometer betalen zij een starttarief van €1,50 per rit. ○ Inwoners gaan minder reizen ○ De Wmo-vervoerder heeft minder inkomsten	Tijdpad ○ Om inwoners een redelijke overgangstermijn te bieden en de backoffice in te richten, is het voorstel deze maatregel per 1 september 2020 in werking te laten treden.

Vervoer – Maatregel 2: Alternatieve vervoersvormen opzetten en stimuleren			
Effect ○ Wanneer alle alternatieve vervoersvormen voorhanden zijn en aantrekkelijk voor inwoners, zal het gebruik van het Wmo-vervoer dalen. Te denken valt bijvoorbeeld aan het optimaliseren van de afspraken t.a.v. de Griffioenbus, zodat de eigen bijdrage voor de Griffioenbus lager is dan de eigen bijdrage voor het Wmo-vervoer. Andere alternatieven zijn het opzetten van een vrijwillige vervoerspool of het inzetten van deelauto's in de dorpen. Wat de financiële effecten van dergelijke alternatieven zijn wordt nader uitgewerkt zodra het onderzoek is uitgevoerd.	Interne gevolgen ○ Er moet onderzocht worden welke alternatieve vervoersvormen er zijn, wat de voor- en nadelen zijn en wat de financiële effecten zijn. Good practices in andere gemeenten helpen hierbij.	Externe gevolgen ○ Alternatieven moeten worden opgezet en ondersteund worden door de lokale samenleving ○ De Wmo-vervoerder heeft minder inkomsten	Tijdpad ○ Zodra het onderzoek is afgerond kan hieraan invulling worden gegeven.

Vervoer – Maatregel 3: Vernieuwen afspraken met vervoerder			
Effect ○ Afspraken met de Wmo-vervoerder komen uit 2014. Gezien de huidige financiële omstandigheden is het goed deze te herzien. Hierbij kan het tarief verlaagd worden van €1,76 naar €1,50 per kilometer en er tot 2,5 kilometer dubbele kilometers in rekening gebracht kunnen worden (op dit moment wordt tot 5 kilometer altijd 5 kilometer in rekening gebracht). Risico is echter dat de vervoerder hier niet mee instemt en een aanbestedings-procedure voor het Wmo-vervoer opgezet moet worden. ○ Het financiële effect van deze maatregel nog berekend worden, hier wordt later op teruggekomen.	Interne gevolgen ○ Er moeten gesprekken worden gevoerd met de (lokale) taxivervoerder ○ Onderzocht moet worden wat juridisch gezien de mogelijkheden zijn de afspraken te wijzigen.	Externe gevolgen ○ De Wmo-vervoerder heeft minder inkomsten	Tijdpad ○ Om nieuwe afspraken met de vervoerder te maken en een redelijke overgangstermijn te bieden, wordt ervan uitgegaan dat deze maatregel per 1 januari 2021 in werking kan treden.